

Vielä valmennuskurssien maantieteestä

Sakari Ahola ja Jenny Spoof

Suvi Jokila, Nina Haltia ja Sonja Kosunen kirjoittivat Tiedepolitiikan numerossa 3/2019 valmennuskurssista otsikolla ”korkeakoulumarkkinoiden maantiede”. Opetus- ja kulttuuriministeriö on jo pitkään halunnut valmennuskurssista eroon, koska ne vääristävät korkeakoulumarkkinoita ja lisäävät eriarvoisuutta – tai näin ainakin argumentoidaan. Tässä tarkoituksessa korkeakoulujen opiskelijavalintoja on uudistettu, ja tästä keväästä lähtien suurin osa korkeakouluopiskelijoista tulisi valita suoraan ylioppilastodistuksen tai ammatillisen tutkinnon todistuksen perusteella. Pääsykokeiden puolestaan tulisi olla sellaisia, etteivät ne edellytä pitkää ennakkovalmistautumista. Näiden uudistusten ajatellaan vähentävän tarvetta osallistua maksullisille valmennuskurssille. Keskustelua on kuitenkin käyty siitä, voidaanko valmennuskurssien roolia todella vähentää. Vaikka ministeriöt ja opiskelijaliitot sitä toivovat, uskovat silti monet lukiolaiset valmennuskurssibisneksen pysyvän ja siirtyvän pikemminkin yläasteelle ja lukioon (ks. Ahola & Spoof 2018).

Artikkelissa Jokila ja kumppanit tarkastelevat kurssiyrittysten internetsivuja hyödyntämällä, missä valmennuskurssija järjestetään. Kohdeeksi on valittu neljä koulutusala, joilla valmennuskurssille osallistuminen on yleisintä: oikeustiede, lääketiede, kauppatiede ja kasvatustiede. Erityisesti kolme ensimmäistä ovat vaikeapääsysisiä hakupainealoja, joista joissain yhteyksissä on

pyritty luomaan kuvaa, että niille on lähes mahdotonta päästä käymättä valmennuskurssia (Ahola, Asplund & Vanhala 2016).

Artikkelin päätulos on, että valmennuskurssitarjonta keskittyy pääkaupunkiseudulle sekä muihin yliopistokaupunkeihin. Tulos sinänsä on varsin itsestään selvä, eikä vaatisi enempää kommentointia, ellei sitä olisi nivottu laajempaan keskusteluun korkeakoulutukseen hakeutumisen ja pääsyn eriarvoisuudesta. Siitä, miten maantieteellisesti eriytyneet valmennuskurssimarkkinat vaikuttavat hakeutumiseen ja pääsyyn, keskustellaan lähinnä toisen käden lähteisiin nojaten, eivätkä tekijät ota itse asiaan suoraan kantaa. Koska Helsingin Sanomien tutkimuksesta tekemä juttu oli otsikoitu ”Lyhyt matka valmennuskurssille voi auttaa yliopistoon” (HS 2.1.2020), on keskustelua syytä hieman jatkaa. Tuomme siihen tässä myös uuden näkökulman yhdistämällä Jokilan ja kumppanien tietoja kurssien aluejakaumasta Vipusen tietoihin eri alueilta tulevien hakijoiden hyväksymisasteisiin.

Ketkä osallistuvat valmennuskurssille?

Valmennuskurssille osallistumista on tutkittu varsin vähän (ks. Ahola, Asplund & Vanhala 2016). Yleensä osallistumista on tarkasteltu erilaisissa korkeakouluopiskelijoita ja korkeakouluopiskelua koskevissa kyselytutkimuksissa, joissa on kysytty, oliko opiskelija hakuvaihees-

sa osallistunut valmennuskurssille (OKM 2014; OKM 2017; Ahola & Nurmi 1998). Tällaisilla aineistoilla keskustelu kurssille osallistumisen valikoiavuudesta taikka osallistumisen vaikutuksista koulutusmahdollisuuksien tasa-arvoon on tietysti hataralla pohjalla.

Ainoa tutkimus, jonka pohjalta tällaista keskustelua voi käydä ja johon Jokila ja kumppanin viittaavat, on Valtioneuvoston kanslian (TEAS) opiskelijavalintatutkimus, jonka yhteydessä tehtiin kysely kevään 2016 yhteishaussa samoille neljälle alalle hakeneille heidän osallistumisestaan valmennuskurssille (Ahola, Asplund & Vanhala 2018). Kyselyn mukaan oikeustieteen hakijoista 65 prosenttia oli osallistunut valmennuskurssille. Kauppatieteissä osallistuneita oli 54 prosenttia, lääketieteessä 47 prosenttia ja kasvatustieteissä 34 prosenttia. Valmennuskurssin käyneet saivat kaikilla aloilla koulutuspaikan todennäköisemmin kuin ei-käyneet. Tästäkin syystä kysymys, keillä on mahdollisuus kurssille osallistua, on tärkeä.

Jokilan ja kumppanien artikkelissaan käymän keskustelun näkökulmasta mielenkiintoinen tulos oli, että hakijan aluetaustalla ei ollut juurikaan vaikutusta valmennuskurssille osallistumiseen (ks. Ahola, Asplund & Vanhala 2018, 76-77). Tutkimuksessa hyödynnettiin Tilastokeskuksen tilastollista kuntaryhmitystä, jossa kunnat on jaettu kaupunkimaisiin kuntiin, taajamiin ja maaseutumaisiin kuntiin. Kaupun-

geista poimittiin erikseen yliopistokaupungit. Tutkimuksen mukaan yliopistokaupungeissa asuvat hakijat osallistuivat vain hieman useammin valmennuskursseille kuin maaseudulla asuvat hakijat.

Lääketieteen hakijoista valmennuskursseille osallistui yliopistokaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä taajamissa asuvista lähes puolet (48-49 %) ja maaseutumaisista kunnista 38 prosenttia. Oikeustieteessä valmennuskursseille osallistui 67 prosenttia yliopistokaupungeissa asuvista, muista kaupunkimaisista kunnista 65 prosenttia, taajamista 58 prosenttia ja maaseutumaisista kunnista 60 prosenttia. Vaikka erot yliopistokaupunkien ja maaseudun välillä ovat systemaattisia, ovat ne sen verran pieniä, etteivät ne ole tilastollisesti merkitseviä. Vain kauppatiede tekee tässä suhteessa poikkeuksen. Kauppatieteen hakijoista yliopistokaupungissa ja muissa kaupungeissa asuneista osallistui hieman yli puolet (57 ja 56 %), maaseudulta 50 prosenttia ja taajamista 42 prosenttia. Ero on tilastollisesti merkitsevä ja johtuu lähinnä taajamissa asuvien hakijoiden alhaisesta osallistumisesta. (Ahola ym. 2018, liitetaulukko 1.) Havaintoa tukee tutkimuksessa tehty regressioanalyysi, jossa muut taustamuuttajat (mm. koulumenestys ja vanhempien koulutus) vakioituna vain kauppatieteessä taajamissa asuneiden regressiokerroin oli yliopistokaupunkeihin verrattuna tilastollisesti merkitsevä (Ahola ym. 2018, liitetaulukko 2).

Tutkimuksessa selvitetiinkin myös syytä olla osallistumatta valmennuskursseille. Noin 50 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei ollut kokenut valmennuskurssia tarpeelliseksi vaan uskoi pärjäävänsä ilman sitä. Taloudelliset seikat mainitsi kaksi viidestä kauppatieteen hakijoista

ja puolet lääketieteen sekä oikeustieteen hakijoista. Sen sijaan etäisyydellä kurssipaikkaan oli melko vähän merkitystä valmennuskursseille osallistumiseen. Kauppatieteen ja lääketieteen kohdalla noin kymmenes hakijoista mainitsi, että osallistumiseen vaikutti valmennuskurssin järjestäminen liian kaukana. Oikeustieteen hakijoista noin viidennes oli tätä mieltä. (Ahola ym. 2018, 80.) Vaikka tutkimusraportissa asiaa ei olla tarkemmin analysoitu, voidaan olettaa, että nämä vastaajat olivat usein juuri taajamista tai maaseutumaisista kunnista (vrt. Jokila ym. 2019, 26).

Aluetustan vaikutus koulutuspaikan saantiin

Vipusen tietojen perusteella on mahdollista tarkastella eri koulutusalojen hyväksymisasteita hakijan asuinkunnan mukaan. Taulukossa 1 tarkastellaan kauppatieteen, oikeustieteen ja lääketieteen kevään 2019 varsinaisen yhteishaun ensimmäisen syklin hakijoiden hyväksymisasteita eri alueilta tiettyihin yliopistoihin haettaessa. Valitsimme tarkasteltavaksi kevään 2019 hakijat, koska tällöin myös lääketieteessä haettiin ensimmäistä kertaa yliopistojen koulutuspaikkoja valtakunnallisella yhteisvalinnalla, eli hakijan oli samalla kokeella mahdollista hakea kaikkiin lääketieteellistä koulutusta järjestäviin yliopistoihin. Jokilan ja kumppaneiden artikkelin tiedot kerättiin kevään 2017 opiskelijavalintoihin valmistavista kursseista. Oletamme kuitenkin, että vuoden 2019 osalta kurssien määrässä tai järjestämisspaikkakunnissa ei ole merkittäviä muutoksia tapahtunut.

Vertailussa on yhtäältä se, miltä kilpailu näyttää tiettyjen yliopis-

topaikkakuntien välillä (vrt. Jokila ym. 2019, 23; 26). Toisaalta tarkastellaan niitä hakijoita, joiden kotipaikkakunnalla ei valmennuskursstoimintaa järjestetty. Tässä on hyödynnetty Jokilan ja kumppaneiden artikkelissaan esittämää taulukkoa paikkakunnista, joilla valmennuskursseja kyseisillä aloilla järjestetään.

Taulukossa 1 on tarkasteltu myös ensisijaisia hakijoita suhteessa muihin hakijoihin. Esimerkiksi opetusministeriön ”Valmiina valintoihin” työryhmä (OKM 2016, 17) toteisi valintajärjestelmän toimivuutta tarkastellessaan, että suurin osa hyväksytyistä saa opiskelupaikan ensimmäiseksi tai toiseksi sijoittamastaan vaihtoehdosta. Kauppatieteen, oikeustieteen ja lääketieteen aloilla on viime vuosina yleistynyt laaja valintakoeysteistyö, jolloin hakija voi yhdellä valintakokeella hakea moneen saman alan koulutusta järjestävään yliopistoon. Kevään 2019 yhteishaussa kauppatieteeseen hyväksyttiin 68 prosenttia, oikeustieteeseen 75 prosenttia ja lääketieteeseen 86 prosenttia ensimmäiseltä tai toiselta hakusijalta (Vipunen).

Taulukon vertailussa ovat mukana kauppatiedettä joko Aaltoon tai Jyväskylän yliopistoon hakeneet. Oikeustieteessä vertailussa ovat Helsingin ja Lapin yliopistot ja lääketieteessä Helsingin ja Oulun yliopistot. Kunkin parin osalta tarkastellaan hyväksytyksi tulemistä haettaessa yliopiston omasta tai vertailuparin sijaintimaakunnasta sekä niistä maakunnista, joissa valmennuskurssitarjontaa ei ole. Tietenkin täytyy huomioida, että emme voi tarkkaan tietää, kuinka moni näistä hyväksytyistä hakijoista todella osallistui valmennuskursseille tai miten he pärjäisivät todistusvalinnassa tai pääsykokeissa.

Taulukko 1. Vertailualoilla eri yliopistoihin kevään 2019 yhteishaussa hakeneiden hyväksymisasteet sekä ensisijaisten hakijoiden osuus kaikista hakijoista hakijan kotimaakunnan mukaan tarkasteltuna. (Vipunen)

Maakunnat	Ensisijaiset hakijat (yliopistoihin)	Kaikki hakijat	Valitut	Hyväksytyt	Ensisijaiset hakijoista
KAUPPATIEDE Aalto-yliopisto / Jyväskylän yliopisto					
Uusimaa	2 593	3 586	332	9,3	72,3
Keski-Suomi	69	123	15	12,2	56,1
Ei kurssitarjontaa	273	507	40	7,9	53,8
Keski-Suomi	310	609	96	15,8	50,9
Uusimaa	64	902	98	10,9	7,1
Ei kurssitarjontaa	127	462	43	9,3	27,5
OIKEUSTIEDE Helsingin yliopisto / Lapin yliopisto					
Uusimaa	2 173	2 669	171	6,4	81,4
Lappi	30	90	2	2,2	33,3
Ei kurssitarjontaa	425	769	24	3,1	55,3
Lappi	140	206	5	2,4	68,0
Uusimaa	51	1533	74	4,8	3,3
Ei kurssitarjontaa	54	606	29	4,8	8,9
LÄÄKETIEDE Helsingin yliopisto / Oulun yliopisto					
Uusimaa	1 408	1 818	121	6,7	77,4
Pohjois-Pohjanmaa	20	207	4	1,9	9,7
Ei kurssitarjontaa	120	308	9	2,9	39,0
Pohjois-Pohjanmaa	593	744	59	7,9	79,7
Uusimaa	77	1383	31	2,2	5,6
Ei kurssitarjontaa	176	559	15	2,7	31,5

Taulukosta havaitaan, että kilpailu opiskelupaikoista on erityisesti kauppatieteessä kovempaa pääkaupunkiseudulla kuin Keski-Suomessa. Kauppatieteessä Aaltoon Uudeltamaalta hakeneista valituksi tuli vain yhdeksän prosenttia, kun Keski-Suomesta Jyväskylän yliopistoon hakeneiden hyväksymisaste oli lähes kaksinkertainen. Lääketieteessä Uudeltamaalta Helsingin yliopistoon hakeneista tuli valituksi seitsemän prosenttia ja Pohjois-Pohjanmaalta Oulun yliopistoon hakeneista kahdeksan prosenttia. Ero on saman suuntainen, mutta varsin pieni. Poikkeuksena on oikeustiede, jossa kilpailu opiskelupaikoista on kovempaa Lapista Lapin yliopistoon hakeneiden kuin Uudeltamaalta Helsingin yliopistoon hakeneiden välillä (2 % vs. 6 %).

Kun katsotaan vertailuyliopiston sijaintimaakunnasta Helsinkiin hakeneita, sekä oikeus- että lääketieteessä kauempaa hakevien hyväksymisasteet ovat selvästi pienempiä. Ainakin osittain tämän selittää selvästi pienempi ensisijaisten hakijoiden osuus – palaamme tähän tuonnempana. Kauppatieteessä sen sijaan Keski-Suomesta Aaltoon hakeneet ovat pärjänneet hivenen uusimaalaisia paremmin (12 % vs. 9 %). Kun katsotaan Uudeltamaalta vertailuyliopistoihin hakeneita, nähdään kauppa- ja lääketieteessä sama ilmiö: kauempaa hakeneita tulee vähemmän hyväksytyksi, mutta myös ensisijaisten hakijoiden osuus on todella pieni, kauppatieteissä seitsemän ja lääketieteessä kuusi prosenttia.

Poikkeuksena on nyt oikeustiede, jossa Uudeltamaalta Lapin yliopistoon hakeneet ovat pärjänneet selvästi Lapista hakevia paremmin, vaikka ensisijaisten hakijoiden osuus on vain kolme prosenttia.

Syynä on ennen kaikkea Helsingin oikeustieteen paikoista käytävä kova kilpa, jonka vuoksi hyviä hakijoita riittää myös toiselle tai kolmannelle hakusijalle. Tätä kuvastaa se, että kun Lapin yliopiston oikeustieteeseen valituista 25 tuli Lapista tai Pohjois-Pohjanmaalta, oli Uudeltamaalta valittuja 74. Asiasta kirjoitti taannoin myös Helsingin Sanomat (HS 4.2.2020).

Se, että lääketieteessä ei vastavaa ilmiötä havaita, johtunee pääosin ensisijaisesta hakukohteesta saatavasta lisäpisteestä. Kun valinnan pistemarginaalit ovat pieniä, saattaa jo yksikin lisäpiste antaa Pohjois-Pohjanmaan ensisijaisille hakijoille valinnassa edun suhteessa Uudemaan toissijaisiin hakijoihin. Tässä suhteessa lääketieteen yhteisvalinta siis poikkeaa kauppatieteestä, jossa yhteisvalinnan laajenemisen myötä lisäpisteistä luovuttiin vuonna 2018.

Erityisesti lääketieteessä niiltä alueilta, joilla valmennuskursseja ei järjestetä, hakevien pääsymahdollisuudet ovat sekä Helsingin että Oulun yliopistoihin selvästi huonommat. Kauppatieteessä sen sijaan Uudeltamaalta ja ei-valmennuskurssipaikkakunnilta hakeneet pärjäävät kilpailussa lähes yhtä hyvin. Jyväskylän yliopistoon haettaessa ei-valmennuskurssipaikkakunnilta hakeneet pärjäävät huonommin kuin Keski-Suomesta hakeneet.

Myös oikeustiedettä Helsingin yliopistoon opiskelemaan hakeneista ei-valmennuskurssipaikkakunnilta tulevat pärjäävät selvästi Uudenmaan hakijoita huonommin. Lapin yliopisto muodostaa tässä suhteessa kuitenkin poikkeuksen. Lapin yliopistoon tuli hyväksytyksi lähes kaksi kertaa todennäköisemmin ei-valmennuskurssipaikkakunnilta ha-

kenut kuin Lapista hakenut. Syynä on varmaankin tässäkin suurelta osin jo edellä mainittu tieteenalan erityinen kilpailutilanne. Tätä on vahvistanut vuonna 2018 Helsingin mukaantulo valintakoeyhteistyöhön, jossa hakijan on mahdollista hakea samalla kokeella moneen samaa koulutusta järjestävään yliopistoon. Vuonna 2019 valittiin myös ensimmäistä kertaa noin 20 prosenttia oikeustieteen hakijoista todistusvalinnalla. Moni kovatasoinen Helsingin ja myös ei-valmennuskurssipaikkakunnan ensisijainen hakija tulee valituksi Lapin yliopistoon, jonne on hieman helpompi päästä. Tämä näkyy Lapin yliopiston oikeustieteen pisterajoissa, jotka olivat vuonna 2019 alhaisimmat niin todistusvalinnan kuin valintakokeen osalta verrattaessa muihin koulutusta järjestäviin yliopistoihin. Ero esimerkiksi Helsingin yliopistoon oli jopa kolme pistettä (ks. oikeustieteellisen alan yhteisvalinta-verkkosivut).

Edellä jo viittasimme siihen, että tämän tapaisessa yhteisvalinta- ja kilpailutilanteessa hakusijalla on suuri merkitys valituksi tulemisen kannalta. Suurin osa yliopiston lähialueelta hakeneista, joilla myös valmennuskursseja tarjottiin, oli ensisijaisia hakijoita. Niiltä paikkakunnilta taas, joilla kurssitarjontaa ei ollut, selvästi pienempi osa oli hakeutunut tarkasteltuihin yliopistoihin koulutusohjelmaan ensisijaisena vaihtoehtonaan. Yleisesti ottaen, hieman alan koulutustarjonnasta riippuen, mitä kauempaa koulutuspaikkaa haetaan, sitä harvemmin ollaan ensisijaisia hakijoita. Tällöin valinnan logiikka toimii niin – erityisesti todistusvalinnan osalta – että kun ei olla saatu esisijaista koulutuspaikkaa, ei kuuluta hakijoiden parhaim-

mistoon eikä näin ollen pärjätä kauempana olevan koulutusyksikön paikallisille hakijoille.

Lopuksi

Kuten jo edellä painotimme, emme voi tietää, kuinka moni ei-valmennuskurssipaikkakunnalta hakenut oli todellisuudessa valmennuskurssin käynyt. Mikäli pidämme silmämääränä Aholan ja kumppaneiden valmennuskurssikyselyn tuloksia, vastaus on todennäköisesti yhtä suuri osa kuin muualtakin hakeneista. Tässä suhteessa esittämämme tulokset, kun otetaan huomioon muutamalle poikkeukselle löydetty mahdolliset selitykset, eivät ainakaan suoralta kädeltä päättelyä kumoa.

Tuloksissa näkyi ennen kaikkea valintajärjestelmän sekä tarkasteltujen hakupainealojen yhteisvalinnan vaikutus. Hakija voi hakea maksimissaan kuuteen hakukohteeseen, ja hän tulee valituksi siihen kohteeseen, johon hänen valintapisteensä riittävät. Tarkastelluilla aloilla tämä tarkoittaa koulutusyksiköiden asettumista tietynlaiseen hierarkiaan suhteessa sisäänpääsyn vaikeuteen. Sekä pääkaupunkiseudulla että maakunnissa kilpailun logiikkaa määrittää ennen kaikkea se, että valtaosa alueen ensisijaisista hakijoista hakee lähiyliopistoon. Haettiinpa Helsingin tai maakunnan yliopistoon, ne, jotka eivät saa ensisijalle asettamaansa koulutuspaikkaa, joutuvat kilpailemaan toissijaisissa vaihtoehdoissaan lähialueen parhaiden ensisijaisten hakijoiden kanssa.

Tässä esitetty tilastotarkastelu on kuitenkin siinä mielessä vain

suuntaa antava, että vertailuun on valittu vain tietty yliopistopari. Todellisuudessa koulutusten kenttä on hakemisen näkökulmasta paljon monimutkaisempi. Oikeus- ja lääketiedettä on tarjolla viidessä yliopistossa ja kauppatieteitä kymmenessä. Kuten alussa jo totesimme, Aholan ja kumppaneiden tutkimus osoittaa, että valmennuskurssin käyminen vaikuttaa selvästi koulutuspaikan saamiseen. Myös koulumenestyksellä on selkeä vaikutus koulutuspaikan saamiseen. Sen sijaan vanhempien koulutuksella ei ollut tarkastelluilla aloilla vaikutusta, kun muut taustamuuttujat vakioitiin (ks. Ahola ym. 2018, liitetaulukko 4). Vanhempien koulutus vaikuttaa kuitenkin koulumenestyksen kautta. Maantieteellä on tässä siinä mielessä oma vaikutuksensa, että kaikkein koulutetuimmat vanhemmat löytyvät Etelä-Suomesta ja suurista kaupungeista sekä niiden kehyskunnista. ■

Lähteet

- AHOLA, S., ASPLUND, R. & VANHALA, P. (2016). Valmennuskurssit – välttämätön paha vai jotain muuta? *Tiedepolitiikka* 4/2016, 61–67.
- AHOLA, S., ASPLUND, R. & VANHALA, P. (2018). Opiskelijavalinnat ja korkeakouluopintojen nopeuttaminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 25/2018.
- AHOLA, S. & NURMI, J. (1998). Koulutusväylät, työmarkkinat ja valikointuminen. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisusarja 54. Helsinki.

AHOLA, S. & SPOOF, J. (2018). Mikä olisi paras tapa valita korkeakouluopiskelijat? - opiskelijavalintojen uudistamiseen liittyvän keskustelun jakolinjat. *Tiedepolitiikka* 43 (3), 7–21.

- HS 2.1.2020. Helsingiläisillä on ylivoimainen valikoima valmennuskurssseja yliopistoihin, ja kalleimmat niistä maksavat tuhansia euroja – ”Järjestäjät käyttävät hyväkseen epävarmuutta”. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006359973.html>
- HS 4.2.2020. Jasmiina Vainio ja kymmenet muut helsinkiläiset muuttivat viime vuonna 700 kilo-metriä unelma-alansa perässä: ”Mennään sinne, mistä opiskelu-paikan saa”. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006394786.html>

JOKILA, S., HALTIA, N. & KOSUNEN, S. (2019). Valmennuskurssit ja korkeakoulumarkkinoiden maantiede. *Tiedepolitiikka* 46 (3), 18–28.

OIKEUSTIETEELLISEN ALAN YHTEISVALINTA -verkkosivut. <https://www.oikeustieteet.fi/>

OKM (2014). Opiskelijatutkimus 2014. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:10.

OKM (2016). Valmiina valintoihin. Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 37. Helsinki.

OKM (2017). Opiskelijatutkimus 2017. Eurostudent IV -tutkimuksen keskeiset tulokset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:37.

VIPUNEN. Opetushallinnon tilastopalvelu. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://vipunen.fi/fi-fi>